

HALLINTOVALIOKUNNAN LAUSUNTO 21/2007 vp

Valtioneuvoston selvitys vihreästä kirjasta yleisön oikeudesta tutustua yhteisöjen toimielinten hallussa oleviin asiakirjoihin annetun asetuksen tarkistamisesta

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Suuri valiokunta on 12 päivänä syyskuuta 2007 lähettänyt jatkokirjelmän 1.SM 17.07.2007 asiassa E 30/2007 vp hallintovaliokunnalle mahdollisia toimenpiteitä varten.

Asiantuntijat

Valiokunnassa on ollut kuultavana

- lainsäädäntöneuvos Johanna Koivisto, oikeusministeriö.

Lisäksi kirjallisen lausunnon on antanut
— tietosuoja-valtuutettu Reijo Aarnio.

Viitetieto

Valiokunta on aiemmin antanut asiasta lausunnon HaVL 10/2007 vp.

VALTIONEUVOSTON SELVITYS

Ehdotuksen pääasiallinen sisältö

Komissio julkaisi 18.4.2007 vihreän kirjan avoimuusasetuksen (EY) N:o 1049/2001 tarkistamisesta ja käynnisti samalla sitä koskevan kuulemismenettelyn, johon Suomi antoi vastauksensa heinäkuun alkupuolella 2007.

Nyt käsiteltävä kirjelmä sisältää Suomen vastauksen komission esittämiin kysymyksiin. Suo-

men vastauksessa käsitellään myös laajemmin avoimuusasetuksen tarkistamista ja tuodaan esille niitä lähtökohtia ja edellytyksiä, joiden pohjalta tulevia konkreettisia tarkistamishetkiä tulisi arvioida.

Kirjelmään ei sisälly erillistä valtioneuvoston kantaa.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Valiokunta on antanut 15.6.2007 lausunnon valtioneuvoston selvityksestä, joka koski komission vihreää kirjaa yleisön oikeudesta tutustua

yhteisöjen toimielinten hallussa oleviin asiakirjoihin annetun asetuksen (EY) N:o 1049/2001, jäljempänä avoimuusasetuksen, tarkistamisesta (HaVL 10/2007 vp). Valiokunta on käsitellyt

avoimuutta koskevia linjauksia myös lausunnossaan HaVL 18/2006 vp — E 35/2006 vp.

Nyt käsiteltävänä oleva jatkokirjelmä sisältää Suomen vastauksen komission jäsenmaille esittämiin kysymyksiin avoimuusasetuksen nykyisten säännösten soveltamisesta sekä vaihtoehtoista asiakirjojen julkisuutta koskevien sääntöjen parantamiseksi. Vastauksessa käsitellään myös laajemmin avoimuusasetuksen tarkistamista ja tuodaan esille niitä lähtökohtia ja edellytyksiä, joiden pohjalta tulevia konkreettisia tarkistamishdotuksia tulisi arvioida.

Suomen vastaukset on laadittu varsin perusteellisesti ja ottaen huomioon myös Suomen puheenjohtajuuskaudellaan esittämät linjaukset. Valiokunta pitää perusteltuna, että vastauksessa on tarkasteltu avoimuusasetuksen kehittämistä laajemminkin kuin pelkästään komission esittämien kysymysten pohjalta. Valiokunta ei tässä lausunnossaan ota yksityiskohtaisemmin kantaa kuhunkin yksittäiseen vastaukseen. Kirjelmän perusteella voidaan kuitenkin todeta, että Suomen vastausta laadittaessa on huomioitu myös ne kysymykset, joihin valiokunta on edellä mainituissa lausunnoissaan kiinnittänyt huomiota.

Valiokunta pitää valtioneuvoston tavoin myönteisenä sitä, että vihreässä kirjassa suhtaudutaan aktiivisella otteella EU:n lainsäädäntömenettelyn avoimuuden turvaamiseen ja edelleen kehittämiseen. Valiokunnan mielestä on tärkeää, että kansalaisella on mahdollisuus saada helposti ja käyttäjäystävällisessä muodossa tietoa lainsäädäntöhankkeista ja niiden etenemisestä sekä unionin muustakin toiminnasta. Valiokunta pitää kannatettavana, että esimerkiksi asiakirjajulkisuuteen liittyviä lainsäädännön käsitteitä ja sovellettavia hallintokäytäntöjä tässä suhteessa arvioidaan ja tarpeen mukaan kehitetään ottaen huomioon muun muassa teknologian kehittyminen.

Valiokunta pitää myös tärkeänä konkreettisia toimenpiteitä esimerkiksi rekistereissä ja verkkosivuilla olevan tiedon järjestämiseksi hyvän tiedonhallintatavan mukaisesti sellaiseen muotoon, että tieto on eheää ja vaivattomasti saatavissa. Valiokunta korostaa myös hakumenettelyjen ja neuvonnan kehittämisen tarpeellisuutta.

Asiakirjajulkisuutta ja henkilötietojen suojaa käsittelevässä Suomen vastauksessa on, muiden seikkojen ohella, kiinnitetty komission huomiota Euroopan tietosuojavaltuutetun näkemykseen, jonka mukaisesti avoimuusasetuksen tietosuojaa koskevan poikkeuksen — eli asiakirjan antamista koskevan rajoituksen — soveltaminen edellyttää, että henkilötietojen luovuttaminen tosiasiallisesti vahingoittaa sen henkilön yksityisyyden suojaa, jota tiedot koskevat. Euroopan tietosuojavaltuutetun näkemyksen mukaan toimielimen on arvioitava konkreettisesti ja tapauskohtaisesti yksityisyyden suojalle aiheutuvaa haittaa. Suomen vastauksessa on kiinnitetty huomiota siihen, että toimielimet tapauskohtaisen tutkimisen sijaan peittävät säännönmukaisesti asiakirjoista virallisiin kokouksiin osallistuneiden henkilöiden nimet, ja vastauksessa on lähdetty siitä, että soveltamiskäytännöstä johtuen säännösten täsmentäminen saattaisi olla tarpeellista. Valiokunta yhtyy Suomen vastauksessa esitettyyn näkemykseen, että hyvään hallintoon kuuluu se, että kansalainen saa vaivattomasti tiedon siitä, kuka julkista tehtävää hoitaa, ja siitä, mitä julkisen tehtävän hoitoon kuuluu. Tämä edistää osaltaan hallinnon läpinäkyvyyttä ja julkisen vallankäytön luotettavuutta.

Lopuksi valiokunta tähdentää avoimuusasetuksen uudistamisessa sen merkitystä, että asetukseen tehtävät tarkistukset kokonaisuutena edistävät avoimuutta, hyvää hallintoa ja kansalaisten osallistumismahdollisuuksia. Samalla valiokunta pitää tärkeänä, että avoimuusasetuksen, yksilön suojelusta yhteisöjen toimielinten ja elinten suorittamassa henkilötietojen käsittelyssä ja näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta annetun asetuksen (45/2001/EY) sekä henkilötietodirektiivin (95/46/EY) väliseen koordinaatioon kiinnitetään uudistustyössä riittävää huomiota.

Valiokunnan saaman tämänhetkisen tiedon mukaan komission on tarkoitus antaa yhteenve-to kuulemismenettelyn tuloksista marraskuun 2007 aikana. Ehdotus avoimuusasetuksen muuttamiseksi arvioidaan annettavan aikaisintaan helmikuussa 2008. Komission annettua asetuk-

sen muutosehdotuksen on mahdollista analysoida kehittämistarpeita yksityiskohtaisemmin.

Lausunto

Lausuntonaan hallintovaliokunta ilmoittaa,

että valiokunta yhtyy asiassa valtioneuvoston toimintalinjaan.

Helsingissä 15 päivänä marraskuuta 2007

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Tapani Tölli /kesk	Valto Koski /sd
vpj.	Tapani Mäkinen /kok	Outi Mäkelä /kok
jäs.	Thomas Blomqvist /r	Petri Pihlajaniemi /kok
	Maarit Feldt-Ranta /sd	Pirkko Ruohonen-Lerner /ps
	Juha Hakola /kok	Lenita Toivakka /kok
	Heli Järvinen /vihr	Unto Valpas /vas
	Elsi Katainen /kesk	Tuula Väättäinen /sd
	Timo Korhonen /kesk	vjäs. Veijo Puhjo /vas.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Minna-Liisa Rinne.